

Operationssjuksköterskans profession och kompetens

- ⌘ Sedan 1800 talet har operationssjuksköterskans professionella vårdande präglats av närheten till patienten och att vara vid hans eller hennes sida genom operationen. Professionen var/är en etablerad viktig samhällsfunktion för medborgares kirurgiska behandling.
- ⌘ Omvårdnadshandlingar för patientens säkerhet och välbefinnande innehöll då som nu att leverera en säker vårdmiljö med ansvar för aseptik & hygien & utrustningens kvalitet och kvantitet, dvs expert på klinisk infektionsprevention.
- ⌘ Den professionella kompetensen har också präglats av skicklighet i samarbetet med kirurgen och de övriga medlemmarna i operationsteamet, med krav på att kunna läsa av situationer och fatta tillförlitliga beslut, hantera avancerad teknik, utbilda nya medarbetare, och att tillgodose logistisk precision, ett aktivt ledarskap och kunskapsutveckling inom området.
- ⌘ År 2014 har begreppet **Perioperative Nursing, dvs perioperativ omvårdnad** varit ämnes/kunskapsgrund i utbildningen av operationssjuksköterskor under **30 år i vårt land**.

Perioperativ omvårdnadsprocess & omvårdnadshandlingar 1984 – 2014

-Datainsamling Operationsprogram, journalhandlingar och *Preoperativt samtal* med patienten för planering av vården *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

-Vårdmiljö Säkerställa operationsrummet avseende ventilation & rumstemperatur, hygienisk standard & utrusning för att undvikbara vårdskador inte ska drabba patienten *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

⌘ *Intraoperativt samtal*

-Positionering med hänsyn till patientens förutsättningar, behov & önskemål samt undvika vårdskada RT cirkulation, respiration, nervsystem, kroppstemperatur & upplevelser *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

-Preoperativ huddesinfektion & Drapering Rt patientens komorbiditet, hälsostatus & situationsbundna förutsättningar, ingreppets art *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

-Kommunikation & Samverkan i operationsteamet

Rt ingreppets svårighetsgrad & patientens - och teammedarbetarnas säkerhet

inklusive checklista för säker kirurgi *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

Perioperativ omvårdnadsprocess & omvårdnadshandlingar 1984 - 2014

Tre fokus för framtiden

-1. *Instrumentering*

Kunskap och erfarenhet avseende ingreppets svårighetsgrad, exklusivitet och komplexitet & säkerhetskontroller avseende patientens trygghet & välbefinnande, aseptik & hygien, utrustning & operationsrum, prover & preparat, förbandsläggning etc *evidens, personcentrering, infektionsprevention, samverkan i team*

- 2. *Uppföljning*

Postoperativt samtal utvärdering i kort perspektiv förband, fränage, KAD etc och i ett längre perspektiv RT undvikbara vårdskador som tryck- eller nervskada, kompartmentsyndrom eller infektion etc och patientens personliga värdering av erfaren vård och omvårdnad *evidens, personcentrering, infektionsprevention*

- 3. *Konsult*

Specialistsjuksköterska inom operationssjukvård som konsult i egenskap av *expert på kliniskt infektionspreventivt och vårdskadepreventivt omvårdnadsarbete vid kirurgisk behandling*
evidens, personcentrering, infektionsprevention

I 30 år har operationssjuksköterskeutbildningen i landet utgått från perioperativ omvårdnad enligt en omvårdnadsprocess

1984 fick vi tillgång i operationssjuksköterskeutbildningen till litteratur enligt den perioperativa omvårdnadsprocessen t ex

- *Kneeder & Dodge Perioperative patient Care – The Nursing perspective, 1983* och
- *Groah LK. Operating Room Nursing - The perioperative Role, 1983.*

I litteraturen framgick hur **omvårdnadsprocessen** genomfördes av operationssjuksköterskor baserad på original studier om den perioperativa funktionen/ *the Perioperative Role* (Davis 1978) och från den perioperativa modellen från 1985 *A model for perioperative nursing* med perioperativa samtal för omvårdnad med kontinuitet i relationen mellan sjuksköterska och patient under den perioperativa perioden (Tollerud mfl 1985).

Omvårdnadsprocessen med **pre, intra- och postoperativa samtal** mellan operationssjuksköterska och patient varit obligatoriska moment i operationssjuksköterskeutbildningen sedan **1984/1985**.

1989 fick vi litteratur på svenska Panelius & Varisto *Perioperativ Vårdlära*

Och...

Tidiga projekt enligt den perioperativa omvårdnadsprocessen med pre, intra- och postoperativa samtal inom svensk operationssjukvård

Till exempel

- Ots U. Betydelsen av individuell vårdplanering inom operationssjukvården. **Borås Lasarett, 1988.**
- Hjelm –Karlsson K, Lundbäck M. Perioperative care and the role of the theatre nurse: A Swedish perspective. (Uppföljning av perioperativa samtal enligt deras modell från **1989**) **Neurokirurgen i Uppsala, 2006.**
- Sjöden B, Kero-Gidén M. Perioperativ omvårdnadsstudie vid **Nacka sjukhus Stockholm, 1992.**
- Willman A, Johnsson G-B. **Perioperative nursing education and experience – A Swedish Perspective.** Today's OR Nurse, 1994.
- Borgström A, Gunnarsson B. Perioperativ vård i praktiken, **Linköping 1994,**
- Sundqvist G. Dokumentation i den perioperativa omvårdnaden. **Umeå universitet, 1999.**
- Wallgren I, Halvarsson, Hofvander B. Utveckling och utvärdering av perioperativ omvårdnadsdokumentation på operationskliniken i **Västerås, 1999.**
- Bundesson I-M. Perioperativ vård. Operationssjuksköterskans uppfattningar, **Halmstad 1999.**
- Rudolfsson G, Lindstrand B. Perioperativa samtal Centraloperation, **NÄL, 1999**

Tre Fokus för framtiden

1. Instrumentering

- Kraven på operationssjuksköterskans kompetens beror bla på
- Patientens förutsättningar
- Ingreppets svårighetsgrad avseende
 - Exklusivitet och
 - Moment

Instrumentering & exklusivitet & krav på kompetens

När det gäller

-Exklusivitet avseende

Högteknologisk utrustning

Läkemedel

Samverkan mellan professionella yrkespersoner och specialiteter

Instrumentering & moment & krav på kompetens

⌘ Instrumentering inklusive moment

- som ställer krav på operationssjuksköterskans professionella kompetens
- Moment som utförs i turordning, dvs som följer efter varandra som att det i en operation endast ingår 1 moment – t ex en senskideklyvning eller det ingår 2-10 moment vid ett bukkiruriskt ingrepp, eller 11-20 moment eller fler

Och där moment dels utförs i turordning och där moment pågår samtidigt som t ex moment 1+ 5, moment 2+3

som kräver professionell kunskap och erfarenhet för planering, för att läsa av situationen, för säkert samarbete, för säkert utförande med precision för ett säkrat resultat där patienten når målet med att få sin operation utförd.

Fokus 2.

Den perioperativa omvårdnadsprocessen

Uppföljning i ett längre perspektiv

Uppföljning av genomförd vård måste bli en obligatoriskt uppgift i operationsavdelningens verksamhet och i operationssjuksköterskors vårdande

Kunskaper från uppföljningen om patienternas vårdskador i form av infektion, andra kroppsliga besvär och vårdskador som psykosociala besvär eller kroppsskada är en förutsättning för

- planering av säker vård,
- vidareutveckling av verksamheten
- en lärande verksamhet/organisation

Uppföljning i ett längre perspektiv

⌘ Uppföljning i form av

- postoperativt samtal
- blanketter med färdiga frågor via brev, IT baserat svar
- nationella kvalitetsregister

Fokus 3.

Konsult som Omvårdnadsexpert inom klinisk infektions- och vårdskadeprevention vid kirurgisk behandling

Operationssjuksköterskan bör vara konsult i egenskap av omvårdnadsexpert i Klinisk infektionsprevention och vårdskadeprevention för kollegor på sjukhusets olika enheter där operationssjuksköterskor normalt inte förekommer i verksamheten för ökad patientsäkerhet

- för kollegor där det utförs avancerade kateteriseringar inom röntgen- och angiografiverksamhet
- för såromläggnings strategier på vårdavdelningar(post operativ och intensivvårdsavdelning m fl

Referenser

- ⌘ Dåvøy, G.M., Eide, P.H. & Hansen, I. (Red.). (2012). *Operationssjukvård. Operationssjuksköterskans perioperativa omvårdnad*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (Ref Davis 1978 & Tollerud m fl 1985 finns i Dåvøy)
- ⌘ Edberg, A-K., Ehrenberg, A., Friberg, F., Wallin, L., Wijk, H. & Öhlén, J. (2013). Introduktion. Ur A-K. Edberg (red). *Omvårdnad på avancerad nivå*. Lund: Studentlitteratur.
- ⌘ Falk-Brynhildsen, K. & Nilsson, U. (2009). Cardiac surgery patients' evaluation of the quality of theatre nurse postoperative follow-up visit. *European Journal of Cardiovascular Nursing*, 2, 105–11.
- ⌘ Flin, R., O'Connor, P. & Crichton, M. (2008). *Safety at the sharp end*. Aldershot: Ashgate.
- ⌘ Gillespie, B.M., Chaboyer, W., Wallis, M., Chang A. Hsiao-yun & Werder, H. (2009).
- ⌘ Operating room nurses' perceptions of competence: a focus group study. *Journal of Advanced Nursing*, 5, 1019–1028.
- ⌘ Gustafsson, B.Å. (2008). *Att genomleva den perioperativa perioden vid akut och planerad ortopedisk kirurgi*. Akademisk avhandling. Karolinska Institutet, Stockholm.
- ⌘ Holmdahl, B. (1994). *Sjuksköterskans historia: från sjukwacterska till omvårdnadsdoktor*. Stockholm: Liber.

Forts referenser

- ⌘ Högskoleförordningen (1993:100). http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100/ hämtad: 11 maj 2014
 - ⌘ Kelvered, M., Öhlén, J. & Gustafsson, B.Å. (2012). Operating theatre nurses' experience of patient-related, intraoperative nursing care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 3, 449-57.
 - ⌘ Nelson, D. (2007). Perioperative nursing and its history. *The Dissector*, 2, 19 - 23.
 - ⌘ Olsson, Å. (1993). *Alltid steget före. Hundra år vid operationsbordet*. Riksföreningen för operationssjukvård inom SHSTF. Stockholm: Federativs förlag.
 - ⌘ Patientdatalagen. (2008:355). http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Patientdatalag-2008355_sfs-2008-355/
 - ⌘ Patientsäkerhetslagen. (2010:659). http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659/
 - ⌘ SEORNA (2011). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen inriktning mot operationssjukvård*. Stockholm: Riksföreningen för operationssjukvård & Svensk sjuksköterskeförening.
 - ⌘ SFS 1993:100 *Högskoleförordning*, inkl. uppdateringar.
 - ⌘ Socialstyrelsen. (2005). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. www.
 - ⌘ Socialstyrelsen. (2011). *Min guide till säker vård*. <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2011/2011-1-6> [2012-12-31]
 - ⌘ Socialstyrelsens checklista. *Checklista för säkrare operationer* (enligt WHO). www.socialstyrelsen.se/patientsakerhet/forbatta/opererasakert [2012-12-31]
- Willman, A., Bahtsevani, C. & Stoltz, P. (2011). Evidensbaserad omvårdnad: en bro mellan forskning och klinisk verksamhet. 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur.